

فصل ۱۹

عمران شهری

مقدمه

برای تهیه این فصل از آمار و اطلاعات ۲۵ شهرداری استان، استفاده شده است که اطلاعاتی در زمینه‌های کشتارگاه‌ها، ایستگاه‌های آتش‌نشانی، میدان میوه و تره‌بار، حمل زباله، تعداد پارک‌های عمومی و مساحت آن، وسعت فضای سبز، تعداد آرامستان، تعداد وسایل نقلیه عمومی درون شهری و... که به روش ثبتی تهیه شده و به تفکیک ۲۵ شهر، ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم

زباله: هرگونه مواد جامد یا نیمه جامد غیرقابل استفاده که ناشی از فعالیت‌های اجتماعی و تولیدی خانگی، کشاورزی و صنعتی باشد و از روند فعالیت‌های مذکور خارج شده باشد، زباله نامیده می‌شود. مواد مزبور حتی اگر قابل بازیافت باشند باز هم در شمول چنین تعریفی قرار می‌گیرند.

تاکسی: تاکسی، وسیله نقلیه موتوری عمومی مسافری عموماً از نوع سواری است با مشخصات ویژه که امتیاز بهره‌برداری از آن توسط شهرداری صادر می‌شود.

مینی‌بوس: مینی‌بوس، وسیله نقلیه موتوری مسافری زمینی غیرریلی است که تعداد صندلی‌های آن (شامل صندلی راننده) حداقل ۱۰ و حداکثر ۲۱ باشد.

اتوبوس: اتوبوس، وسیله نقلیه موتوری مسافری زمینی غیرریلی است که تعداد صندلی‌های آن با صندلی راننده و کمک راننده ۲۲ یا بیشتر باشد.

تقسیم‌بندی فضای سبز (انواع کاربری فضای سبز)

پارک شهری: وسعت این پارک‌ها از یک هکتار به بالا می‌باشد. منطقه شهری بخشی از شهر است با ساختمان‌های همگن و خدمات لازم برای زیست جمعیت اسکان یافته در آنها. عملکرد پارک‌های منطقه‌ای شهری عبارت است از ایجاد تنوع و فاصله بین ساختمان‌های عادی شهری و تمرکز فضای سبز بین آنها جهت تغییر طبیعی هوای آلوده در جایی که تراکم جمعیت بیشتر و ساختمان‌ها فشرده‌تر باشند، پارک‌های منطقه‌ای شهری به عنوان یک چشم‌انداز

سبز اهمیت و نقش موثری پیدا می‌کند. این پارک‌ها دارای زمین بازی برای گروه‌های مختلف سنی، بخش‌هایی برای استراحت خردسالان و بزرگسالان و سایر خدمات عمومی است.

لازم به ذکر است پارک‌های شهری به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک محله‌ای: پارک‌هایی می‌باشند با وسعت کم و قابلیت دسترسی زیاد، بیشتر به صورت پیاده. استفاده کنندگان این پارک‌ها را خردسالان و افراد مسن تشکیل می‌دهند. تجهیزات این گونه پارک‌ها نیز در این جمعیت برنامه‌ریزی می‌شوند. پارک‌های عمومی محله‌ای در داخل شهرها به طور معمول بیش از یک هکتار گسترش ندارند. معمولاً تجهیزات پارک‌ها عبارتند از: زمین بازی برای کودکان زیر ده سال، بخش‌های اختصاص یافته برای استراحت، کف پوش چمنی و تعدادی درخت سایه‌انداز. لازم به ذکر است پارک‌های محله‌ای به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک همسایگی: فضاهای سبز زیر ۱۵۰۰ مترمربع که شامل امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که پارک‌های همسایگی به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود. این نوع پارک‌ها در رابطه مستقیم با واحدهای مسکونی قرار دارند و به عنوان یک فضای نیمه‌خصوصی در مجتمع‌های مسکونی یا در کنار گذرهای ارتباطی و یا فضاهای خطی و متمرکز واحدهای مسکونی واقع می‌شوند.

پارک‌های جنگلی: به پارک‌هایی گفته می‌شود که در حاشیه شهر باشند و حداقل امکانات و مبلمان شهری و گیاهان پوششی به ویژه چمن را دارا هستند. عموماً کاربری شهری نداشته و بیشتر تأثیرات زیست محیطی دارند.

رفیوژ خیابان: قطعات فضای سبز درون خیابان‌ها به صورت پیوسته و طولی که مسیر ترافیکی را از هم جدا می‌کند (فاصله بین پیاده‌رو و سواره‌رو، همچنین فاصله بین

بهداشتی احداث گردیده است. پس از ذبح لاشه توسط نماینده بهداشت مورد معاینه قرار گرفته و بعد از تأیید با وسایل نقلیه مخصوص جهت حمل، تحویل قصابی‌های سطح شهر می‌گردد.

آرامستان: محلی است محصور که طبق نقشه مصوب شهرداری‌ها خیابان‌بندی و درخت‌کاری و گل‌کاری شده و مطابق اصول بهداشت برای متوفیانی که به امانت گذارده می‌شود ساخته می‌شود، این محل باید دارای اتاق‌های متعدد جهت مشایعین، گورکنان و گذاردن متوفیان باشد و تمام اوقات لوازم دفن از قبیل آهک، آجر و غیره موجود باشد.

درجه شهرداری: شهرداری‌های برحسب میزان جمعیت، درآمد و همچنین موقعیتی که در تقسیمات کشوری دارند، درجه‌بندی می‌شوند و بالاترین درجه شهرداری‌ها درجه ۱۲ می‌باشد. هر چه درجه شهرداری بالاتر باشد، شهرداری بزرگ‌تر است و بالعکس.

پارک عمومی: عبارت است از فضاهای سبز طراحی شده، که دارای جنبه‌های تفریحی، تفریحی، فرهنگی و زیست محیطی است.

فضای سبز: شامل وسعت فضای سبز موجود در معابر، میدان‌ها، کمربندی‌ها، بلوارها و خیابان‌ها است.

ایستگاه آتش‌نشانی: مکانی تحت مالکیت و نظارت شهرداری است که متشکل از سه بخش جایگاه خودرویی، لوازم و تجهیزات و محل استقرار نیروها و بخش اداری و آموزشی است.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۶ تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی شهرهای استان ۳۹ ایستگاه است و شهرهای شول آباد و هفت چشمه فاقد ایستگاه آتش‌نشانی بوده‌اند.

در سال ۱۳۹۶، تعداد ۳۰۸ پارک عمومی با مساحت ۵۳۴ هکتار در سطح شهرهای استان وجود داشته و مساحت فضای سبز شهرهای استان بالغ بر ۱۲۷۹ هکتار بوده است.

دو سواره‌رو (که شامل: الف) گذر زیر ۱۲ متر ب) گذر بالای ۱۲ متر ج) اتوبان شهری (۱- باند حفاظتی اطراف بزرگراه‌ها ۲- رفیوژهای اتوبان) د) خیابان (۱- بدون رفیوژ میانی ۲- با رفیوژ میانی (۱- رفیوژ خاص (تعدادی از رفیوژها که به خاطر عرض زیاد دارای معبر پیاده‌رو یا باند دوچرخه می‌باشند و بیش از یک قطعه باشد) ۲- شامل یک قطعه فضای سبز باشد). لازم به ذکر است رفیوژهای خیابان به دو گروه الف) توده درختکاری و ب) توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

قطعات پراکنده فضای سبز: فضاهای سبزی که فاقد امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که شامل (۱- توده درختکاری ۲- توده غیردرختکاری)

- در مورد فضاهای سبز که از جنس سطح دو بعدی نمی‌باشد نظیر احداث دیواره‌های سبز و یا توسعه‌های مربوط به بام سبز که گاه‌گاه در روی سطح سخت برخی از قطعات فضای سبز ایجاد می‌شود می‌بایست مساحت این قسم از قطعات فضای سبز به صورت زیر مجموعه‌ای از همان قطعه ذکر شود. همچنین اینگونه فضاهای سبز که در خارج از قطعات موجود فضای سبز باشد (از نوع توسعه سطحی احداث) خود شامل شماره قطعه جدیدی می‌باشد. **کمربند سبز:** برای تعیین حدود شهر، کنترل گسترش شهر، جلوگیری از رشد بی‌رویه و به هم خوردن تناسب ساخت مورفولوژی شهر ایجاد می‌شوند. کمربندهای سبز در روند پیش‌شهر ممکن است نقش اولیه خود را از دست بدهند ولی نقش بالقوه آنها به عنوان فضای سبز تعادل بخش و تفرجگاه شهری و شاخص زنده جهت تشخیص روند شهر پا برجا می‌ماند. ساخت این کمربندها در پیرامون شهرها نقش‌های زیر را ایفا می‌کند:

- جلوگیری از انهدام زمین‌های قابل کشت در حومه در اثر گسترش شهرها.
- تصفیه و تلطیف هوای شهر و غربال بادهای ورودی شهر.
- جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهر بهره‌برداری اقتصادی با بازدهی مفید از سرمایه‌گذاری انجام شده.
- کشتارگاه:** کشتارگاه مکانی است برای انجام ذبح قانونی و بهداشتی احشام که توسط شهرداری با رعایت کلیه اصول

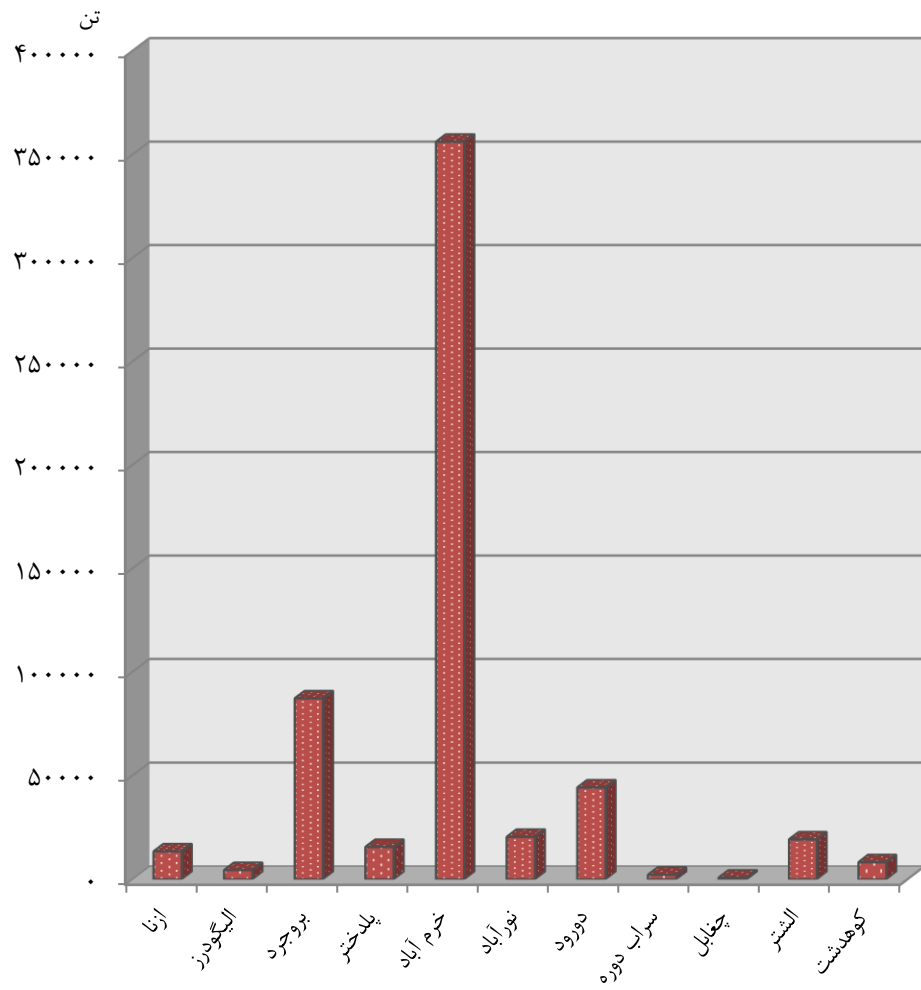

۱۹-۱- خدمات شهری: ۱۳۹۶ (دنباله)

آرامستان		پارک عمومی		وسعت فضای سبز شهری (مترمربع)	حمل زباله		شهر
وسعت (متر مربع)	تعداد	وسعت (متر مربع)	تعداد		تعداد خودرو	زباله حمل شده در سال (تن)	
۹۲۰۰۰۰	۵	۱۵۸۸۹۹۴	۷۱	۴۵۰۳۹۷۱	۳۳۴۳۲۱	۷۱	خرم آباد .....
۲۲۲۰۰۰	۳	۱۷۶۰۰۰۰	۸۸	۳۷۷۳۵۰۰	۸۳۹۵۰	۳۳	بروجرد .....
۱۲۰۰۰۰	۵	۳۷۷۹۷۰	۱۰	۱۴۰۰۰۰۰	۴۳۸۰۰	۱۷	دورود .....
۲۰۰۰۰۰	۲	۱۵۰۰۰۰	۲	۲۲۰۰۰۰	۸۰۰	۱	درب گنبد .....
۵۲۹۲۲	۲	۳۹۹۰۰۰	۴	۱۶۰۰۰۰	۳۲۰۰	۲	اشترینان .....
۳۰۰۰۰	۱	۲۲۰۰۰۰	۴	۴۳۰۰۰۰	۶۴۰	۱	مؤمن آباد .....
۱۰۰۰۰	۲	۸۰۰۰۰۰	۱	۱۲۰۰۰۰	۱۵۰۰	۱	زاغه .....
۳۰۰۰۰۰	۱	۱۵۰۰۰۰	۲	۱۵۰۰۰۰	۴۰۰	۱	چالانچولان .....
۲۰۰۰۰۰	۱	۱۲۰۰۰۰	۳	۳۶۰۰۰۰	۸۰۰	۲	چغابلی .....
۱۵۰۰۰۰	۱	۱۰۰۰۰۰	۱	۱۵۰۰۰۰	۳۰۰۰	۱	فیروزآباد .....
۱۰۷۰۰۰۰	۱	۱۱۹۴۱۲	۵	۲۷۰۰۰۰۰	۲۰۰۷۵	۱۳	نورآباد .....
۲۳۰۰۰۰	۵	۱۵۰۰۰۰	۲	۱۸۵۰۰۰	۲۵۰۰	۱	کوهنانی .....
۴۰۰۰۰۰	۲	۴۱۱۷۱	۳	۸۵۰۰۰۰	۲۶۰۰	۲	معمولان .....
۱۳۰۰۰۰	۳	۳۰۴	۱	۴۵۹۵	۲۱۶۰	۱	گراب .....
۷۵۰۰۰۰	۱	۱۷۴۴۹۰	۲۳	۲۱۰۰۰۰	۲۸۰۰	۱۴	کوهدشت .....
۲۵۰۰۰۰	۱	۱۳۸۸۲۵	۱۲	۱۹۲۸۹۵	۱۳۰۰۰	۱	پلدختر .....
۲۰۰۰۰۰	۱	۳۴۰۰۰۰	۳۱	۱۳۴۰۰۰۰	۱۲۷۷۵	۶	ازنا .....
۱۵۰۰۰۰	۱	۵۷۰۰۰۰	۴	۵۷۲۰۰۰	۱۸۰۰	۱	سراب دوره .....
۲۸۹۰۰۰	۲	۳۰۰۰۰۰	۱۰	۳۲۰۰۰۰	۱۶۲۰۰	۵	الشتیر .....
۴۸۰۰۰۰	۵	۳۱۵۹۲۴	۲۵	۳۷۵۹۲۴	۳۰۰۰	۵	الیگودرز .....
۴۰۰۰۰۰	۲	۲۰۰۰۰۰	۲	۳۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱	سپید دشت .....
۳۰۰۰۰۰	۲	۷۰۰۰۰۰	۲	۱۰۰۰۰۰	۳۰۰	۱	بیرانشهر .....
۲۰۰۰۰۰	۱	۱۶۵۰۰۰	۱	۳۰۰۰۰۰	۴۰۰	۱	ویسیان .....
۱۰۰۰۰۰	۱	.	.	۶۰۰	۱۴۶۰	۱	شول آباد .....
۲۰۰۰۰۰	۱	۱۰۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰۰	۳۵۰	۱	هفت چشمه .....

۱) دام سبک شامل گوسفند و بز و دام سنگین شامل گاو، گاو میش و شتر می باشد.
مأخذ - شهرداری های ۲۵ گانه استان لرستان .

۱۹-۱ - مقدار زباله حمل شده در مراکز شهرستان‌های استان: ۱۳۹۶

منبع: جدول ۱۹-۱

۱۹-۲- تعداد وسایل نقلیه عمومی درون شهری برحسب نوع در پایان سال ۱۳۹۶

شهر	جمع	اتوبوس	مینی بوس	تاکسی
خرم آباد	۵۴۶۳	۱۰۵	۲۶۷	۵۰۹۱
بروجرد	۲۱۰۸	۱۰۵	۱۴۷	۱۸۵۶
دورود	۱۰۳۵	۳۳	۲	۱۰۰۰
درب گنبد	۰	۰	۰	۰
اشترینان	۰	۰	۰	۰
مومن آباد	۰	۰	۰	۰
زاغه	۹	۰	۶	۳
چالانچولان	۰	۰	۰	۰
چغابلی	۴	۰	۰	۴
فیروز آباد	۰	۰	۰	۰
نورآباد	۲۴۳	۰	۰	۲۴۳
کوهنانی	۰	۰	۰	۰
معمولان	۰	۰	۰	۰
گراب	۵	۰	۰	۵
کوهدشت	۱۱۴	۰	۰	۱۱۴
پلدختر	۲۳۹	۰	۰	۲۳۹
ازنا	۳۳۳	۰	۱۳	۳۲۰
سراب دوره	۱۵	۰	۰	۱۵
الشر	۱۶۲	۰	۸	۱۵۴
الیگودرز	۶۵۲	۰	۱۲	۶۴۰
سپیددشت	۲	۰	۲	۰
بیرانشهر	۲	۰	۰	۲
ویسیان	۰	۰	۰	۰
شول آباد	۰	۰	۰	۰
هفت چشمه	۰	۰	۰	۰

مأخذ - شهرداری های ۲۵ گانه استان لرستان.

۳-۱۹- مشخصات ایستگاه های آتش نشانی در شهر خرم آباد

سال و نام ایستگاه	منطقه	جمعیت زیر پوشش	سطح پوشش ایستگاه (هکتار)	تعداد نیروی آتش نشان	متوسط زمان رسیدن به محل حادثه (دقیقه)	تعداد ناوگان عملیاتی هر ایستگاه
.....۱۳۹۴		۰۰۰	۰۰۰	۱۳۹	۴	۲۴
.....۱۳۹۵		۳۶۹۱۷۸	۵۰۸۹	۱۳۸	۳/۲۵	۲۵
.....۱۳۹۶		۳۶۹۱۷۸	۵۰۸۹	۱۳۵	۴	۲۵
.....امام صادق (ع)	۲	۱۲۷۵۲	۳۴۱	۱۶	۴	۳
.....معراج	۱	۱۰۹۵۰۵	۱۱۸۷	۲۰	۴	۵
.....یاور	۳	۲۹۳۲۵	۳۸۵	۱۸	۴	۳
.....امام رضا (ع)	۳	۷۹۶۵۵	۸۵۲	۱۸	۴	۳
.....امام علی (ع)	۳	۳۶۶۵۸	۷۴۰	۱۷	۴	۳
.....امام زمان (ع)	۲	۲۵۷۵۸	۵۸۳	۱۶	۴	۳
.....حضرت رسول (ص)	۲	۷۵۵۲۵	۱۰۰۱	۱۹	۴	۲
.....امداد و نجات	۲	۳۶۹۱۷۸	۵۰۸۹	۱۱	۴	۳

مأخذ - شهرداری خرم آباد.

۴-۱۹- مقایسه توزیع فراوانی آتش سوزی ها و حوادث به تفکیک ایستگاه های آتش نشانی در شهر خرم آباد

سال و نام ایستگاه	منطقه	تعداد حوادث	تعداد آتش سوزی
.....۱۳۹۴		۸۶۴	۱۶۷۴
.....۱۳۹۵		۸۷۱	۱۴۳۸
.....۱۳۹۶		۷۲۶	۳۱۰۲
.....امام صادق (ع)	۲	۳۳	۱۴۳
.....معراج	۱	۵۹	۱۴۷
.....یاور	۳	۱۸	۱۱۵
.....امام رضا (ع)	۳	۱۰۷	۱۲۱۹
.....امام علی (ع)	۳	۸۰	۱۵۴
.....امام زمان (ع)	۲	۶۴	۲۰۲
.....حضرت رسول (ص)	۲	۲۸	۱۲۲
.....امداد و نجات	۲	۳۳۷	۰

مأخذ - شهرداری خرم آباد.

۱۹-۵ - زباله حمل شده خانگی به تفکیک مناطق سه گانه شهرداری خرم آباد

سال و مناطق	پسماند حمل شده خانگی (تن)
.....۱۳۹۴	۱۱۶۸۰۰
.....۱۳۹۵	۱۳۰۶۹۰
.....۱۳۹۶	۲۹۶۰۵۰
..... منطقه ۱	۸۳۴۵۰
..... منطقه ۲	۹۵۲۸۰
..... منطقه ۳	۱۱۷۳۲۰

مأخذ - شهرداری خرم آباد.

۱۹-۶ وضعیت فضای سبز شهر خرم آباد (مترمربع)

سال و مناطق	مساحت کل فضای سبز		پارک شهری		پارک محلی		پارک همسایگی		قطعات پراکنده فضای سبز	
	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد
.....۱۳۹۴	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۵	۴۰۵۳۹۷۱	...	...	...	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۶	۴۰۵۳۹۷۱	۱۲	۹۶۵۹۸۱	۲۴	۱۴۳۱۴۳	۳۵	۱۰۳۵۵۵	۲۰۷	۷۷۲۷۰۱	۲۰۷
..... منطقه ۱	۱۲۷۳۰۳۵	۴	۳۰۴۸۷۸	۶	۷۴۵۰۳	۱۷	۳۳۱۷۶	۵۲	۶۱۸۳۵۰	۵۲
..... منطقه ۲	۱۲۹۳۹۵۰	۵	۳۰۲۸۲۰	۸	۶۰۲۷۰	۶	۲۸۱۹۶	۸۳	۷۲۱۶۵	۸۳
..... منطقه ۳	۱۴۸۶۹۸۶	۳	۳۳۸۲۸۳	۱۰	۸۳۷۰	۱۲	۴۲۱۸۳	۷۲	۸۲۱۸۶	۷۲

سال و مناطق	مساحت انهار	مساحت رفیوژ، جزیره ترافیکی و میدان	مساحت کمربند سبز	مساحت پارک جنگلی	مساحت بام دیوار و بالکن	مساحت اماکن و باغات نیمه دولتی	مساحت آرامستان ها	مساحت باغات احیا و اماکن خصوصی
.....۱۳۹۴	...	...	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۵	...	...	...	...	...	...	۹۲۰۰۰۰	...
.....۱۳۹۶	...	۱۹۹۰۶۷۱	۱۳۹۵۷۸۰	...	...	...	۹۲۰۰۰۰	...
..... منطقه ۱	...	۶۵۴۶۸۵	۶۱۸۳۵۵	...	...	...	۰	...
..... منطقه ۲	...	۶۲۴۳۰۰	۶۶۹۶۵۰	...	...	...	۵۷۰۰۰۰	...
..... منطقه ۳	...	۷۱۱۶۸۶	۷۷۷۵	...	...	...	۳۵۰۰۰۰	...

مأخذ - شهرداری خرم آباد.